

انوشیروان دادگر

۱۸ مهر ۱۳۹۳ ساعت ۱۳:۱۶

شروع شاهنشاهی خسرو اول آغاز درخشان‌ترین دوره عهد ساسانیان بود. او به مشکلاتی که مزدکیان برای کشور به وجود آورده بودند، خاتمه داد. اصلاحات اقتصادی و مالیاتی کارامدی را انجام داد که باعث پر پول شدن خزانه شاه و به طور همزمان فراهم آمدن رضایت مردم شد.

خسرو اول (زایش ۵۰۱، مرگ ۵۷۹ میلادی) فرزند قباد یکم، معروف به خسرو (کسری) انوشیروان (نوشیروان) دادگر، شاهنشاه ساسانی، از سال ۵۳۱ تا سال ۵۷۹ میلادی بود.

شروع شاهنشاهی خسرو اول آغاز درخشان‌ترین دوره عهد ساسانیان بود. او به مشکلاتی که مزدکیان برای کشور به وجود آورده بودند، خاتمه داد. اصلاحات اقتصادی و مالیاتی کارامدی را انجام داد که باعث پر پول شدن خزانه شاه و به طور همزمان فراهم آمدن رضایت مردم شد. خسرو ارتش را سازمانی و قدرتی دوباره داد. او در طول دوره شاهنشاهی خود سه بار با امپراتوری بیزانس جنگ کرد، که بار اول با پیروزی‌های ایران که نقطه عطف آن فتح انطاکیه در سال ۵۴۰ میلادی بود، با قرارداد صلح موقت در سال ۵۴۵ میلادی پایان یافت. بزودی برای بار دوم بین دو قدرت بزرگ جهان در آن زمان جنگ درگرفت و با به نتیجه رسیدن مذاکرات صلح در سال ۵۶۱ میلادی با انعقاد قرارداد صلح پنجاه ساله و خراجگذار شدن روم به شاهنشاهی ایران، جنگ خاتمه یافت. پس از ختم جنگ روم، کسری در سالهای ۵۶۱ تا ۵۵۸ میلادی، دولت هفتالیان را که در اثر حمله یک قبیله ترک به سرداری سینجیبو متزلزل شده بود، برانداخت. رود جیحون مرز بین ایران و سرزمین خاقان ترک شناخته شد. این خاقان به زودی برای ایران دشمنی خطرناک‌تر از پادشاه هفتالیان گردید. بعضی قبایل ترک حتی در قفقاز نمودار شدند و کسری برای اینکه از حملات آنان جلوگیری کند، بر استحکامات قلعه دربند افزود. در قسمت جنوب کسری قدرت خود را بر یمن بسط داد. این مملکت آنزمان در دست حبشیان بود. وهریز، که یکی از سرداران کسری بود، با اعراب همدست شد و در سال ۵۷۰ میلادی حبشیه را شکست داد و از جانب شاهنشاه به حکومت یمن منسوب شد. در همین سالها، سینجیبو به تحریک بیزانس به ایران حمله کرد ولی استحکامات مرزی ایران جلوی پیشرفت او را گرفت. این رویداد و همچنین اغتشاشاتی که در ارمنستان به تحریک دولت روم درگرفت، باعث برافروختن آتش جنگی دوباره میان ایران و روم شد. یوستینیانوس امپراتور بیزانس که فکر می‌کرد خسرو دیگر پیر شده است و توانایی اداره جنگ را ندارد با پشتیبانی ارمنیان مسیحی به ایران حمله کرد و شهر نصیبین را به محاصره درآورد. ولی خسرو موفق شد او را به سختی شکست دهد و با پیشروی در خاک بیزانس قلعه دارا را نیز به اشغال خود درآورد. در بین جنگ، تیریوس امپراتور بیزانس شد و پس از چندی کش و قوس مذاکرات صلح بین دو قدرت آغاز شد ولی خسرو در سال ۵۷۹ میلادی درگذشت و نتیجه صلح را ندید.

در روایات شرقی خسرو اول نمونه دادگستری است و مولفان عرب و ایرانی حکایات بسیار در وصف کوشش او برای حفظ عدالت نقل کرده‌اند. همچنین عهد بزرگ تمدن ادبی و فلسفی ایران با شاهنشاهی خسرو اول آغاز می‌شود. در زمان وی کتاب کلیله و دمنه از زبان سانسکریت به زبان پهلوی ساسانی ترجمه شد، آزادی مذهبی برای ادیان غیر زرتشتی، مانند مسیحیت و یهودیت وجود داشت. هفت تن از فیلسوفان یونان در نتیجه تعطیلی مدرسه فلسفه آتن توسط امپراتور بیزانس و تعدیاتی که به حکما کردند به تیسفون و ربار خسرو پناه آوردند. از قیودی که برای سایر مذاهب غیر مسیحی در کشور روم قائل شده بودند، می‌توان قیاس کرد که دربار ایران نسبت به آزادی مذهب دارای چه عقیده و مقام عالی بوده است. در این دوره بازی چترنگ یا شطرنج نیز از هند به ایران آورده شد.

تیسفون پایتخت دولت شاهنشاهی ایران در عهد خسرو اول به منتهای وسعت خود رسید. دانشگاه پزشکی گندی شاپور در زمان خسرو از رونق خاصی برخوردار بود و مرکز علم پزشکی جهان به شمار می‌آمد. مسیحیان نستوری که در قرن پنجم میلادی از روم طرد شدند، به ایران پناهنده شدند و پزشکان حاذقی که در بین اینان بودند در مدارس پزشکی ایران از جمله گندی شاپور مشغول به کار شدند.

آدرس مطلب :

<https://www.cafetari.kh.com/news/۳۵۱۲۴/دادگر-انوشیروان>